DOI: https://doi.org/10.64076/ap261109.04

Nataliia Melnykova
Uzhhorod University, Uzhhorod, Ukraine
ORCID iD: 0009-0008-4845-6986

UKRAINIAN FORCED MIGRANTS IN POLAND'S REGIONAL ECONOMIC LANDSCAPE

Abstract. The article examines the geographical distribution of Ukrainian forced migrants within Poland's regional economic landscape. It analyses the distribution of Ukrainian citizens holding temporary protection status across Polish voivodeships and its relationship with regional GDP and business activity indicators. The number of newly established business entities per 10,000 inhabitants is calculated. The findings reveal a spatial overlap between the concentration of the Ukrainian population and Poland's major centres of economic activity. The study highlights the role of regional economic potential in shaping settlement patterns and the socio-economic integration of Ukrainian forced migrants.
Keywords: forced migration, Ukrainian migrants, Poland, regional economic landscape, voivodeships, GDP, business activity, temporary protection.

Наталія Мельникова
Ужгородський університет, м. Ужгород, Україна
ORCID iD: 0009-0008-4845-6986

УКРАЇНСЬКІ ВИМУШЕНІ МІГРАНТИ В РЕГІОНАЛЬНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ ПОЛЬЩІ

Анотація. У статті досліджено територіальне розміщення українських вимушених мігрантів у регіональному економічному просторі Польщі. Проаналізовано розподіл громадян України зі статусом тимчасового захисту за воєводствами та його співвідношення з регіональними показниками ВВП і підприємницької активності. Розраховано кількість новостворених суб'єктів господарювання на 10 тис. населення. Виявлено просторовий збіг між концентрацією українського населення та найбільшими центрами економічної активності Польщі. Визначено роль економічного потенціалу регіонів у формуванні умов для розселення та соціально-економічної адаптації українських вимушених мігрантів.
Ключові слова: вимушена міграція, українські мігранти, Польща, регіональний економічний простір, воєводства, ВВП, підприємницька активність, тимчасовий захист.

Українська трудова міграція до Польщі є тривалим та динамічним соціально-економічним процесом, розвиток якого розпочався задовго до повномасштабної російсько-української війни та поступово набув системного характеру. Після 2022 року трудова міграція значною мірою трансформувалася у масштабне вимушене переміщення населення. За даними польського Управління

у справах іноземців, станом на довоєнний 2021 рік найбільша концентрація іноземців у Польщі спостерігалася у таких воєводствах: Мазовецькому – 22%; Малопольському – 12%; Великопольському – 12%; Нижньосілезькому – 9%. На той час українці становили 57% усіх іноземців, які поселялися в країні [1].

Після 24 лютого 2022 року до наявних трудових міграційних потоків додалося масштабне вимушене переміщення населення з території України. Водночас територіальні пріоритети розселення значною мірою збереглися, оскільки українці й надалі орієнтувалися на регіони з розвиненими ринками праці, транспортною інфраструктурою та ширшими можливостями працевлаштування. Розподіл громадян України зі статусом тимчасового захисту за воєводствами Польщі у 2024 році наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Територіальне розселення громадян України в статусі тимчасового захисту у Польщі за воєводствами у 2024 році

№	Воєводство	Кількість осіб	Міська місцевість	Сільська місцевість
1	Мазовецьке	213 067	82,15%	17,85%
2	Нижньосілезьке	113 497	86,92%	13,08%
3	Сілезьке	96 906	82,54%	17,46%
4	Великопольське	85 098	79,09%	20,91%
5	Малопольське	80 970	83,12%	16,88%
6	Поморське	67 281	73,86%	26,14%
7	Лодзьке	60 027	74,17%	25,83%
8	Західнопоморське	43 977	83,99%	16,01%
9	Люблінське	36 501	66,06%	33,94%
10	Любуське	33 101	84,54%	15,46%
11	Куявсько-Поморське	31 880	75,09%	24,91%
12	Підкарпатське	29 977	71,44%	28,56%
13	Опольське	21 353	78,79%	21,21%
14	Вармінсько-Мазурське	16 232	75,6%	24,40%
15	Свентокшиське	14 048	82,07%	17,93%
16	Підляське	13 021	76,65%	23,35%
	Всього:	956 936		

Джерело: складено авторами на основі [2].

Дані таблиці 1 ілюструють суттєву нерівномірність територіального розселення громадян України в статусі тимчасового захисту у Польщі. Найбільша концентрація громадян України спостерігалася у Мазовецькому воєводстві, де перебувало 213,1 тис. осіб. Разом із Нижньосілезьким, Сілезьким, Великопольським та Малопольським воєводствами на ці п’ять регіонів припадало близько 61,6% усіх громадян України.

Тож українське населення передусім концентрується у найбільш економічно активних регіонах, де перевага надається переважно міській місцевості.

Лідерство Мазовецького воєводства можна пов'язати насамперед із роллю Варшавської агломерації як найбільшого центру зайнятості, ділової активності та адміністративних послуг у Польщі.

Просторовий розподіл українських вимушених мігрантів значною мірою відповідає територіальній концентрації економічної активності в Польщі, оскільки одним із ключових індикаторів економічного розвитку регіону є його внесок у формування валового внутрішнього продукту. Доцільним є дослідження територіального розподілу ВВП Польщі за воєводствами. Відповідні дані наведено на рисунку 1.

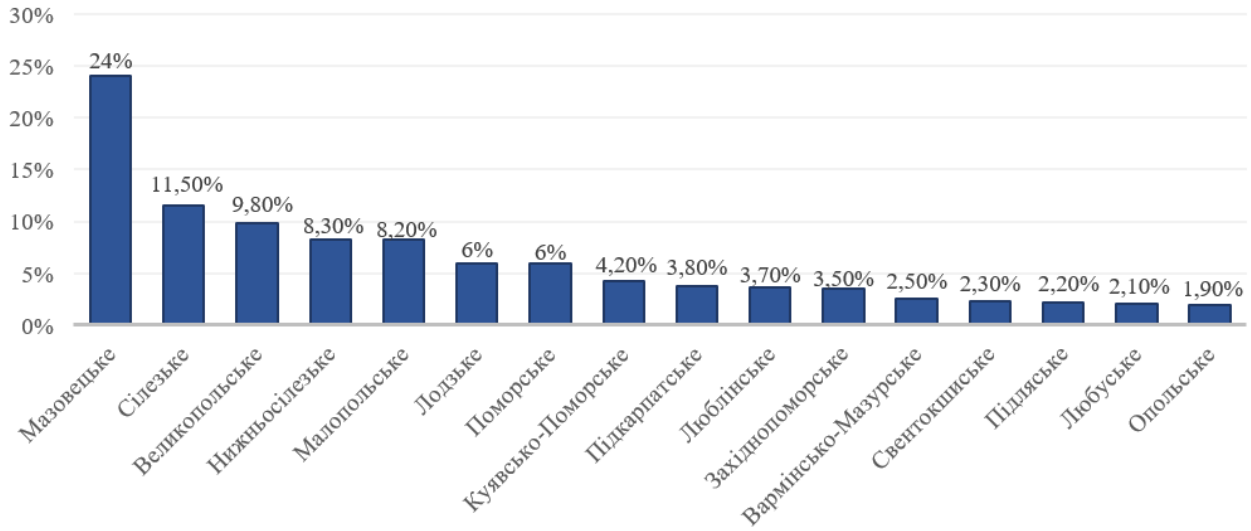

Рис. 1. Територіальний розподіл валового внутрішнього продукту Польщі за воєводствами у 2024 році, %

Джерело: складено автором на основі [3].

З вище наведених даних на рис. 1 можна відмітити суттєву територіальну нерівномірність формування валового внутрішнього продукту Польщі. Беззаперечним лідером є Мазовецьке воєводство, на яке припадає 24% національного ВВП. Значний внесок також забезпечують Сілезьке (11,5%), Великопольське (9,8%), Нижньосілезьке (8,3%) та Малопольське (8,2%) воєводства. Сукупно ці п'ять воєводств формують понад 60% валового внутрішнього продукту країни.

Порівняння даних рисунка 1 з інформацією таблиці 1 дає змогу виявити чіткий взаємозв'язок між рівнем економічного розвитку регіону та масштабами розселення громадян України в статусі тимчасового захисту. Саме Мазовецьке, Нижньосілезьке, Великопольське, Малопольське та Сілезьке воєводства одночасно належать як до найбільших центрів формування ВВП, так і до регіонів із найвищою концентрацією українських мігрантів.

Така закономірність пояснюється вищим рівнем розвитку ринку праці, концентрацією підприємницької діяльності, кращою транспортною доступністю та ширшими можливостями соціально-економічної адаптації населення у зазначених регіонах. Водночас воєводства з нижчими показниками економічної

активності, зокрема Опольське (1,9%), Любуське (2,1%), Підляське (2,2%) та Свентокшиське (2,3%), характеризуються і меншою чисельністю громадян України.

Регіональні відмінності економічного розвитку Польщі проявляються не лише у формуванні ВВП, а й у масштабах створення нових суб'єктів господарювання. З цією метою на рисунку 2 відображено як розподілялася підприємницька активність між воєводствами країни за 2024 рік.

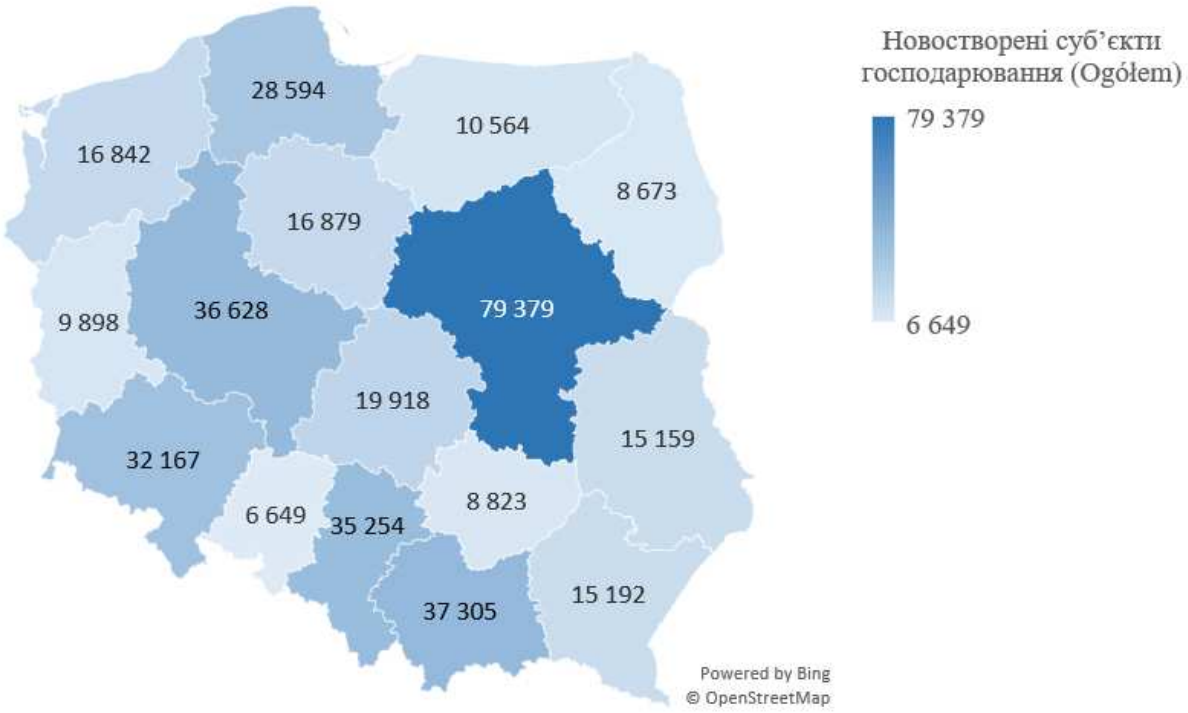

Рис. 2. Територіальний розподіл новостворених суб'єктів господарювання за воєводствами Польщі у 2024 році, од.

Джерело: складено автором на основі [4].

За даними рисунка 2, територіальний розподіл новостворених суб'єктів господарювання зафіксовано у Мазовецькому воєводстві, де у 2024 році було зареєстровано 79,4 тис. нових суб'єктів господарювання. Високі значення також спостерігалися у Малопольському (37,3 тис.), Великопольському (36,6 тис.), Сілезькому (35,3 тис.) та Нижньосілезькому (32,2 тис.) воєводствах. Сукупно на зазначені п'ять регіонів припадало близько 58,4% усіх новостворених суб'єктів господарювання за територіальним розподілом. Найнижчі показники характерні для Опольського (6,6 тис.), Підляського (8,7 тис.) та Свентокшиського (8,8 тис.) воєводств.

Така диференціація значною мірою відображає відмінності у масштабах регіональної економіки, чисельності населення та концентрації ділової активності. Високі показники Малопольського, Великопольського, Сілезького та Нижньосілезького воєводств також відображають їхню вагому роль у господарській системі Польщі, розвинену промислову й сервісну базу та наявність великих міських агломерацій. Водночас нижча кількість нових реєстрацій в окремих воєводствах не обов'язково свідчить про відсутність

підприємницького потенціалу, а може бути пов'язана з меншими масштабами регіональної економіки та чисельністю населення.

Варто зазначити, що абсолютна кількість новостворених суб'єктів залежить від чисельності населення регіону, для порівняння підприємницької активності було розраховано їх кількість на 10 тис. населення. Отримані результати дають змогу оцінити відносний рівень підприємницької активності в кожному регіоні та наведені в таблиці 2.

Таблиця 2. Новостворені суб'єкти господарювання на 10 тис. населення за воєводствами Польщі, 2024 р.

№	Воєводство	Новостворені суб'єкти господарювання, од.	Чисельність населення, осіб	На 10 тис. населення, од.
1	Мазовецьке	79 379	5 508 322	144,11
2	Нижньосілезьке	32 167	2 868 242	112,15
3	Сілезьке	35 254	4 291 441	82,15
4	Великопольське	36 628	3 479 986	105,25
5	Малопольське	37 305	3 429 084	108,79
6	Поморське	28 594	2 359 493	121,19
7	Лодзьке	19 918	2 345 924	84,90
8	Західнопоморське	16 842	1 622 760	103,79
9	Люблінське	15 159	1 996 440	75,93
10	Любуське	9 898	969 819	102,06
11	Куявсько-Поморське	16 879	1 984 479	85,06
12	Підкарпатське	15 192	2 062 997	73,64
13	Опольське	6 649	930 296	71,47
14	Вармінсько-Мазурське	10 564	1 349 172	78,30
15	Свентокшиське	8 823	1 157 991	76,19
16	Підляське	8 673	1 132 641	76,57
	Всього:	**377 924**	**37 489 087**	

Джерело: складено автором на основі [4; 5].

Дані, наведені в таблиці 2, дають змогу простежити відмінності між воєводствами не лише за абсолютною кількістю нових реєстрацій, а й за інтенсивністю створення суб'єктів господарювання з урахуванням чисельності населення. Найвище значення зафіксовано в Мазовецькому воєводстві – 144,11 новоствореного суб'єкта на 10 тис. осіб. Високі показники також мають Поморське (121,19), Нижньосілезьке (112,15), Малопольське (108,79) та Великопольське (105,25) воєводства. Найнижчі показники зафіксовано в Опольському (71,47), Підкарпатському (73,64) та Люблінському (75,93) воєводствах. Врахування чисельності населення демонструє, що значна кількість нових реєстрацій не завжди означає найвищу інтенсивність створення суб'єктів господарювання у воєводствах.

Отже, результати дослідження підтверджують наявність взаємозв'язку між територіальним розміщенням громадян України в статусі тимчасового захисту та рівнем соціально-економічного розвитку воєводств Польщі. Найбільша концентрація українського населення спостерігається в регіонах, які характеризуються найвищими показниками формування ВВП, ділової активності та розвитку підприємництва, а економічний потенціал регіону виступає одним із ключових факторів просторової локалізації українських вимушених мігрантів і створює передумови для їх ефективної інтеграції до регіональних ринків праці Польщі.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. 300 tys. obywateli Ukrainy z ważnymi kartami pobytu. Urząd do Spraw Cudzoziemców. 14.12.2021. URL: https://www.gov.pl/web/udsc/300-tys-obywateli-ukrainy-z-waznymi-kartami-pobytu (дата звернення: 27.09.2026).

2. Residents of Ukraine under temporary protection in Poland as of 31 December. Statistics Poland. URL: https://stat.gov.pl/en/topics/population/internationa-migration/residents-of-ukraine-under-temporary-protection-in-poland-as-of-31-december%2C10%2C1.html (дата звернення: 27.10.2026).

3. Produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto w przekroju regionów w 2024 r. Główny Urząd Statystyczny. 30.09.2026. URL: https://publikacje.new.stat.gov.pl/portal-publikacje/produkt-krajowy-brutto-i-wartosc-dodana-brutto-w-przekroju-regionow-w-2024-r (дата звернення: 27.10.2026).

4. Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, 2024 r. Główny Urząd Statystyczny. URL: https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow-gospodarki-narodowej-w-rejestrze-regon-2024-r-,1,29.html (дата звернення: 27.10.2026).

5. Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2024 r. (stan w dniu 31.12). Główny Urząd Statystyczny. 29.04.2025. URL: https://publikacje.new.stat.gov.pl/portal-publikacje/ludnosc-stan-i-struktura-ludnosci-oraz-ruch-naturalny-w-przekroju-terytorialnym-w-2024-r-stan-w-dniu-3112 (дата звернення: 05.11.2026).